वानावह्नि आवह यह्नि यज्ञ च द्वावग्नेरधिकारौ होत्रमाहवनीयरूपेण हविर्ग्रहणं चात एव स्तूयते । वहतेर्यज्ञश्च लोण्मध्यमैकवचने शपि लुप्ते ऽत्वपत्वादिके कृते वह्नि यह्नीति रूपम् ॥ ८ ॥

स नः पावक दीदिवोऽग्ने देवाँ२॥ऽइहावह । उप यज्ञꣳ हविश्च नः ॥ ९ ॥

गायत्र्याग्नेयी मेधातिथिदृष्टा हे पावक पावयितः हे दीदिवः दिदेवेति दीदिवान् तत्सम्बुद्धौ हे दीदिवः दीप्तिमन् दिवु क्रीडादिषु क्वसुप्रत्ययः द्वित्वम् तुजादीनामिति [पा° ६. १. ७.] अभ्यासदीर्घः लोपो व्योर्वलीति [पा° ६. १. ६६.] वलोपः । हे अग्ने देवानिह नोऽस्माकं यज्ञे आवह आनय यज्ञमुप यज्ञसमीपे नोऽस्माकं हविश्च देवानावह प्रापय ॥ ९ ॥

पावकया यश्चितयन्त्या कृपा क्षामन्रुरुचऽउषसो न भानुना ।

तूर्वन्न यामन्नेतशस्य नू रणऽआ यो घृणे न ततृषाणोऽअजरः ॥ १० ॥

जगती भरद्वाजदृष्टा । योऽग्निः क्षामन् क्षामि पृथिव्यां रुरुचे रोचते शोभते । कया कृपा कृपू सामर्थ्ये कल्पनं कृप् क्विप् तया कल्पनया सामर्थ्येन दीप्त्या वा । क्षामिति पृथिवीनाम [निघ° १. १.] । किम्भूतया कृपा पावकया पावयतीति पावका तया पावयित्र्या । चितयन्त्या चेतयन्त्या यद्वा चितं करोति चितयन्ती तया दृढचयकारिण्या । रोचने दृष्टान्तः उषसो न भानुना न इवार्थे यथा उषसः कालाः भानुना स्वप्रकाशेन रोचन्ते तद्वत् । किं च यश्चाग्निः घृणिः घृणिरिति दीप्तिनाम (7.) सुपां सुलुगिति [पा° ७. १. ३९.] विभक्तेः शे-आदेशः घृणिना दीप्त्या आ समन्तात् नु निश्चितं रुरुचेऽइत्यनुषङ्गः नकारश्चार्थः । किं कुर्वन् एतशस्य एतीत्येतशः गमनकुशलस्याश्वस्य यामन् यामनि नियामके रणे युद्धे तूर्वन् तूर्व हिंसायां परबलानि हिंसन् न इवार्थे शत्रून्हिंसन्निव रोचते यद्वा यामन्शब्दः कर्मवाचकः नु अनर्थकम् यामनि कर्मणि तूर्वन्न त्वरमाण इव एतशस्याश्वस्य रणे रमणीये पदे आहितोऽध्वर्युणा । तथा ततृषाणः तृष्यतीति ततृषाणः ञितृषा पिपासायाम् बहुलं छन्दसीति [पा° २. ४. ७६.] श्वादित्वाच्छानचि श्नुद्वित्वे पूर्णाहुतिं पिपासुः । अजरः जरारहितः । य ईदृशोऽग्निस्तं कृषाम इत्यर्थः ॥ १० ॥